СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 252. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 29-гс жовтня 1938. No. 52. Jersey City, N. J., Saturday, October 29, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УКРАЇНСЬКІ ОРҐАНІЗАЦІЇ ВИТАЮТЬ УКРАЇНСЬКИЙ КАБІНЕТ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

На вістку, що в Закарпатській Україні уряд перейшов у руки відомих українців, Український Народний Союз вислав на руки премієра, о. Августина Волошина, таку телеґраму:

Ваша Ексцеленціє! Українці в Америці, зорґанізовані в найбільшу українську запомогову орґанізацію під назвою Український Народний Союз, слідкують пильно за розвоєм подій у Закарпатській Україні та бажають братам українцям Закарпаття з глибини душі найкращих успіхів у боротьбі проти мадярських і польських зазіхань. З великою радістю ми зустріли вістку, що Вас, Ексцеленціє, назначено премієром молодої Закарпатської Держави. Ми витаємо цей факт та, свідомі того, що Ваш уряд буде мати великі трудноші до поборення, прирікаємо всяку можливу піддержку Вашій роботі й зусиллям за здійснення найвищого ідеалу українського народу.

За Український Народний Союз: Микола Мурашко, головний предсідник; Григорій Герман, Марія Малевич, заступники головного предсідника; Дмитро Галичин, головний секретар; Роман Слободян, головний касієр.

Обєднання Українських Орґанізацій в Америці вислало на руки премієра о. А. Волошина таку телеграму:

Українські іміґранти Америки і їх орґанізації, злучені в Обєднанні, безмежно радіють вісткою, що Закарпатська Україна по сотках літ мадярської неволі дочекалася свого власного українського уряду. Обєднання з одушевленням витає Ваш уряд, бажає йому успіху в обороні прав українського народу на Закарпатті та запевняє, що в його важкій боротьбі проти мадярських і польських посягань на Закарпаття буде його підтримувати всіми засобами й буде давати всяку можливу поміч.

За Обєднання Українських Орґанізацій в Америці: Омелян Ревюк, предсідник; Дмитро Галичин, секретар.

АМЕРИКА ОБОРОНЯЄ СВОЇ ПРАВА В КИТАЮ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд вислав до Японії ноту, в котрій домагається від Японії перестати нарушувати американські права в Манчуку й властивім Китаю та направити шкоди, вже пороблені. Нота домагається від Японії признання для Америки права „відкритих дверей".

Нота зложена в рішучім тоні. Її текст уряд подав до публичного відома.

МЕКСИКО ЗДЕРЖУЄ ДАЛЬШУ КОНФІСКАТУ АМЕРИКАНСЬКИХ МАЄТКІВ.

МЕКСИКО. — Президент Карденас приказав здержати забирання дальших посілостей американських громадян і корпорацій, поки не скінчаться ведені тепер переговори з американським урядом щодо полагодження старого довгу в сумі 10 міліонів долярів.

ПІВДЕННА АМЕРИКА ПІДДЕРЖУЄ СТАНОВИЩЕ РУЗВЕЛТА.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина).—Вся преса краю висказується з признанням про становище американського уряду супроти посягань европейських держав по краї західньої півкулі, котре зясував президент Рузвелт у своїй радіовій промові на конференції для біжучих справ, улаштованій щоденником „Ню Йорк Геральд Трибюн" у Ню Йорку. Ґазети кажуть, що мінхенський договір викликує в краях латинської Америки ріжні побоювання, які тепер президент Рузвелт значно успокоює.

У подібному тоні висказуються ґазети інших країв Середущої й Південної Америки. Бразилійська преса домагається від свого уряду збільшення збросњ.

ДЮІ ЗАКИДАЄ КОРУПЦІЮ СЕРЕД УРЯДНИЦТВА СТЕЙТУ.

ЕЛМАЙРА (Ню Йорк). — Томас Е. Дюі, кандидат Републиканської Партії на уряд стейтового ґубернатора, закидав у своїй черговій кандидатській промові, що цивільне урядництво стейту скорумповане політичною корупцеєю. Навіть 50 процентів урядництва не мають забезпечення, що їх не віддалять з роботи на домагання якогось політикана. Він закидав ґубернаторові Ліменові, що він не здержував цеї корупції рядництва.

ОГЛЯДАЮТЬ ВИСТАВУ.

НЮ ЙОРК. — 4,000 делеґатів на 8. річний форум, улаштований щоденником „Ню Йорк Геральд Трибюн", закінчили в четвер свої сесії та ґреміяльно виїхали на оглядини Світової Вистави, що буде тут викінчена й офіціяльно відкрита в 1939 році.

Оглядачі дивувалися, що на цю виставу вже викінчено стільки будівель.

ПОЇЗДКА РІБЕНТРОПА ДО ІТАЛІЇ.

З нагоди приїзду німецького міністра Рібентропа до Італії італійські ґазети зазначують, що вісь Берлін—Рим працює далі в повній згоді та що приїзд Рібентропа мав узгіднити дальшу акцію цеї осі. Заразом в італійських ґазетах присвячується багато місця гарячковим зброєнням демократичних країв та говориться, що в обличчі неї небезпеки союз Німечини з Італією мусить іще більше закріпитись. Італійська преса пише приязно про Японію і натякає про скріплення протикомуністичного пакту між Італією, Німеччиною і Японією.

ВЕЛИКИЙ ЗБІР ТЮТЮНУ В КАНАДІ.

Сьогорічний збір тютюну в Канаді, який ріжуть на папіроси, обчисляють на 60 міліонів фунтів. В це обчислення не зараховують шорсткого тютюну вживаного до люльки, і тютюну до роблення циґар. Плекання тютюну на більшу скалю стається вже важним промислом у провінціях Онтеріо і Квебек.

АЛБЕРТА ВИСЕЛЮЄ МЕНОНІТІВ.

Провінціяльний уряд рішив виселити з провінціяльних земель у Піс Ривері 20 менонітських родин. Станеться це тому, що ті родини осіли на гомстедах протизаконно, бо не мали трилітнього замешкання в провінції і не мають фондів на ведення фармерського господарства. Всіх менонітських родин осіло в дистрикті Форт Верміліон 50, одначе декотрі з них закупили там землю, а інші виарендували її. До тих менонітів не має провінція ніякого права мішатися. Згадані менонітські родини прибули до Алберти з Манітоби або Саскачевану, а ще інші з Мексика. Проти менонітів, що прибули з Мексика, вносила провінція протест до Отави, бо деякі з них хорують на небезпечну недугу очей (трахому) й не повинні були бути впущені до Канади.

ПОМАГАЄ РАНЕНИМ.

Пані Чянґ-Кай-Шек, жінка китайського військового начальника, керує китайськими шпиталями. На світлині вона представлена в хвилині, як оглядала медичні інструменти, прислані Китаєві в дарунку від чехословацького уряду. Кілька годин по знятті цеї світлини цей шпиталь обстрілювали японські летуни.

ОПЕРА „ВЕСНЯНА КАЗКА" ДО СЛІВ ОЛЕСЯ.

Часопис „Український Тиждень" довідується, що в Парижі композитор Євсевський закінчує свою оперу „Весняна казка" до слів Олеся. Ця опера має багато характеристичних українських ознак. Її автор глибоко захоплений творчістю поета та вдатно віднайшов музичні вислови для передачі його твору.

СПОДІВАЮТЬСЯ ДВА МІЛІОНИ ФУНТІВ МЕДУ.

Обчисляють, що 1,147 пасічників в Алберті будуть мати збір меду, що винесе 2 міліони фунтів. Пересічно з одного вулика меду одержують за ціле літо 200 фунтів меду.

НОВА СЕНЗАЦІЙНА ОБЕЗПЕЧЕНЕВА АФЕРА.

Варшавська поліція попала на слід нової великої обезпеченевої афери. Слідство виявило, що обманець Маріян Ковальскі з Прушкова зо своєю ватагою вишукував безробітних і обезпечував їх від нещасливих випадків та смерти. По якомусь часі обезпечені безробітні предкладали фальшиві лікарські свідоцтва і діставали гроші, з яких більшу частину забирав Ковальскі. Одначе влада попала на слід фальшування свідоцтв, але обманців не могла зловити, бо всі обезпечені робітники подали неправдиві адреси. По короткій перерві обезпечені безробітні почали далі зголошуватися з лікарськими свідоцтвами, вже правдивими, бо ватага обманців наказувала їм кидатися під самоходи і т. п., щоб далі тягнути гроші для себе. Поліція шукає Ковальского й інших обманців.

ПОЖЕЖА ТЕАТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ У МОСКВІ.

Перед кількома днями повстала пожежа в театрі для дітей у Москві на площі Свердлова безпосередньо по виставі. Пожежа охопила цілий будинок, з якого залишилися лише мури і частина ґардероб та бюр. Вогонь повикручував залізні штаби немов дроти. Рятункову акцію вело кілька відділів пожежної сторожі цілу ніч і зльокалізували пожежу щойно над раном. Здогадуються, що пожежа повстала від папіросок, що їх курили діти потайки за кулісами підчас вистави.

ВІДКРИВАЮТЬ СЕНЗАЦІЙНІ ШПИГУНСЬКІ НАМІРИ.

НЮ ЙОРК. — На процесі проти 3 осіб, обвинувачених за шпиґунство в користь Німеччини, зізнала Кейт Муґ, що вона була в літі 1937 року в Німеччині, своїм родиннім краю, в товаристві д-ра Ґрібля, націстичного пропаґандиста, та що там Ґрібль представив її двом „джентельменам" з німецької армії, котрі потім предложили їй плян розведення правильної шпіонажі в Америці в користь Німеччини; вона мала наняти у Вашинґтоні віллю, приймати в ній політиків, військових та ґазетярів і від них вивідуватися військові секрети Америки, а притому вихваляти чесноти національно-соціялістичного уряду. Свідок заявила, що вона на цю пропозицію не згодилася.

МИТОВІ УРЯДНИКИ НА РЕВІЗІЇ В МЕШКАННІ СУДДІ.

НЮ ЙОРК. — Вісім митових урядників перевела ревізію в домі Едґара Лавера, члена вищого суду в цьому місті, шукаючи товарів, що, мовляв, були перепачковані з Европи без оплати мита.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ: УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ ПРИЗНАЧЕНИЙ ДЛЯ НАС І НАШИХ ДІТЕЙ. ЧИ ПРИГОТОВЛЯЄМОСЯ МИ НАЛЕЖНО ДО ЦЬОГО ВИСТУПУ?

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church St. Annex, New York, N. Y.

Чеки й почтові перекази виписувати на імя:
NICHOLAS MURASZKO, Treas.

ПРОБУДЖУЄТЬСЯ УКРАЇНСЬКИЙ ВУЛЬКАН ПІД СОВЄТАМИ

Збройний напад на летунський майдан у Києві.

МОСКВА. — Вночі з 8 на 9 жовтня ц. р. військова влада в Києві була заалярмована збройним нападом невідомих людей на військове летовище. Відголос густої стрілянини було чути в цілому Києві. Між збудженими зо сну мешканцями міста знялася паніка. Як згодом виявилося, ґрупа узброєних людей увірвалася вночі на військове летовище й, замордувавши двох вояків, що стояли на стійці, намагалася заволодіти летовищем та літаками, що були в ганґарах. Заалярмовані частини спеціяльних військ звели справжній бій з напасниками. По обох боках було кілька вбитих і ранених. Згідно з чутками, що кружляють у Києві, напад на летовище виконав загін українських повстанців, що оперують у найближчих околицях Києва. По довшій густій стрілянині повстанці покинули летовище й відступили в сусідні ліси. Заряджено за ними погоню, а всі сусідні райони обставлено військовими відділами.

Напад на військове летовище в Києві викликав велике враження. Командант київської військової округи видав учора низку наказів і заряджень, щоб збільшити охорону совєтських військових обєктів.

ЗАБОРОНЯЮТЬ ВІДВІДУВАТИ МОГИЛУ ШЕВЧЕНКА.

КИЇВ. — У порозумінні з першим секретарем компартії України, Хрущевом, народній комісаріят внутрішніх справ видав заборону відвідувати могилу Тараса Шевченка, що своїть на високій горі над Дніпром, під Каневом. Відвідувати могилу можна тільки на підставі спеціяльних дозволів влади й під керуванням відповідальних комуністичних інструкторів. Причиною видання цеї заборони було те, що, як викрила влада, підчас масових прогульок української молоді до Канева на могилі поета відбувалися віча націоналістичного характеру.

СТАЛІН НІБИ Є, НІБИ НЕМА.

МОСКВА. — Кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Гаролд Дені, доносить з Москви, що на виставі в театрі явився Сталін разом зо своїми достойниками, щоб завдати брехню вісткам, пошириним за кордоном, а також у Совєтах, що він тяжко хворий, або що вже не жиє. Притім Дені пише, що Сталін явився до театру, як уже були напів погашені світла. Також не виявляв своєї голови. А льожа, в якій він сидів, була заслонена серпанком. Тільки „по руках коли оплескував, можна було пізнати, що це був він", пише Дені. Приявна публика справила Сталінові овацію.

БРОДІЙ АРЕШТОВАНИЙ.

ПРАГА. — Перший премієр Закарпаття, Андрій Бродій, попав під арешт за зраду держави. Йому доказали, що він брав гроші від Мадярщини, щоб підготовити Закарпаття до плебісциту в користь Мадярщини, а заразом вів таку політику, щоб наклонити Чехословаччину до згоди перевести на Закарпатті плебісцит.

РІБЕНТРОП У РИМІ.

РИМ. — Німецький міністер Рібентроп відбув довшу конференцію з італійським міністром Чяном, а потім з Мусолінієм. Пару годин перед зустріччю Рібентропа Чіяно мав зустріч з анґлійським амбасадором, лордом Пертом, який заявив Чіянові, що анґлійсько-італійський доґовір буде незадовго в Лондоні ратифікований. Також відбув з Чіяном побачення мадярський представник. Італійська преса тепер стверджує, що в часі побачень з Рібентропом будуть порушені справи середущої Европи, спеціяльно мадярсько-чехословацького спору. Та заразом преса зазначує, що є ще інші справи до полагодження.

НІМЦІ ОСТЕРІГАЮТЬ ЛИТОВЦІВ.

БЕРЛІН. — Німецький міністер пропаґанди, Ґебельс, прилюдно заявив, що коли литовці не дадуть негайної автономії німцям у Мемелі, то їх чекає така сама доля, як доля чехів.

ЧЕРВОНІ ЗАКИДАЮТЬ, ЩО МУСОЛІНІ ДАЛІ ПОМАГАЄ ФРАНКОВІ.

БАРСЕЛЬОНА. — Червоний еспанський уряд заявив, що в той час, як Мусоліні відтягнув 10,000 своїх „добровольців", він іншою дорогою післав Франкові на поміч свіжих пять тисяч.

ДАЛЯДІЄ ЦІЛКОВИТО ЗРИВАЄ З КОМУНІСТАМИ.

МАРСЕЙ. — На конґресі своєї партії французький премієр Далядіє сказав, що він цілком зриває з французькими комуністами, бо вони показалися непатріотами і в часі недавньої політичної крізи вели політику, шкідливу для Франції. Далядіє заявив, що мирне співжиття між німцями і французами є можливе і він у своїй політиці буде до того прямувати.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc, at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА В ЗМІНЕНОМУ СВІТІ

Не лише малі держави та недержавні народи, але й така велика й могуча країна, як Злучені Держави, мусить застановлятися над тим, яке її становище заняти в світовому положенні, зміненому останніми подіями, головно мінхенським договором.

Видно це виразно з промови, котру виголосив у середині біжучого тижня президент Рузвелт радіом з Білого Дому на так званий річний форум для біжучих справ, улаштований заходами щоденника „Ню Йорк Гералд Трибюн".

За словами президента Рузвелта, в кризі останніх тижнів світ виразно зазначив своє бажання миру.

Одначе бажання миру ще не означає конечно миру. На думку президента Рузвелта, саме для миру тепер нема фактичних основ, а нема тому, що мир тепер опертий не на засади, які ґарантують мир, а на силу, котра миру ґарантувати не може, бо сила все когось пригнітає та заставляє бунтуватися й шукати собі союзників. Лише такий мир можна вважати постійним, себто справжнім миром, що спирається на признанні прав інших людей, на рівності народів і віроісповідань.

Америка бажає собі миру, каже президент Рузвелт. Вона все його бажала й за нього побивалася. Вона була справді миролюбною країною, бо не мала ніякого інтересу до війни, себто не бажала собі загарбувати більше країв. Вона хотіла жити з іншими державами як добрий сусід. Так вона хоче жити з іншими державами й нині, коли розвій відносин між державами й народами розвинувся до того ступня, що кожна просто держава стала її сусідом.

Але саме через те, що доля Злучених Держав і цілої Америки нині залежить від усього того, що діється в світі, Злучені Держави мусять дивитися на цілий світ, і коли цілий світ спирається на силу, то й Злучені Держави мусять розбудовувати силу, щоб силою відповісти на евентуальне примінення сили до них.

Злучені Держави не хочуть мішатися в те, які мають бути порядки по інших державах, але рівночасно Злучені Держави будуть боронити, вразі потреби й силою, того політичного й суспільного порядку, який вони завели в себе. Крім цього Злучені Держави вважають себе зобовязаними боронити інші американські держави перед посяганням держав споза Америки.

З таким розумінням ситуації світу й свого становища в ньому Злучені Держави мусять будувати сильнішу армію й передовсім сильнішу фльоту. Що американський уряд до цього береться зовсім поважно, що він не обмежується лише самим голословним говоренням, знаємо з багатьох публичних заяв про біжучі й майбутні видатки уряду на розбудову армії, летництва й фльоти.

В ОБОРОНІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

(Заява, зложена д-ром Л. Мишугою в імені американських українців у Відні через радіо, 14. жовтня 1938).

Закарпатська Україна, себто та земля, яку дехто баламутно ще й далі пробує називати „Підкарпатська Русь", була, як відомо, від непамятних часів землею, на якій природнім господарем був український нарід. І такою вона є й тепер. Велика частина народу цієї країни була змушена через утиски мадярської влади і нужди покидати рідну землю і шукати свободи та можности до життя на американській землі. І саме та іміграція згодом заважила на тім, що Закарпаття ввійшло по світовій війні в склад чехословацької республики.

Не є моїм завданням вичисляти ті безмежні кривди, яких дізнало Закарпаття під празькою владою, коли мати на думці господаря цеї землі, себто український нарід, і його право на самостійний розвій свого культурного, економічного і політичного життя. Обмежуся тільки до того, що стверджу, що це право було знехтоване, а міжнародніх договорів, що це право ґарантували, Прага не виконала. Ми в Америці добре бачили, до чого доведе Чехословаччину того роду політика, і тому у пресі та на ріжних конгресах і маніфестаціях пробували прилюдно заговорити до політичного розуму провідників Чехословаччини.

Ми вважали, що цей момент зіслала історія на те, щоб чехи вилікувалися зо свого політичного русофільства і вже раз пізнали, що вони сусідують через Закарпаття з Великою Україною, а не з Московщиною. А коли український нарід зміг по сотках літ неволі піднятись у 1917—1918 році до самостійного державного життя і таким життям навіть якийсь час жити, і то серед найтяжчих обставин і постійної боротьби зо своїми історичними ворогами, то хіба в країні Томи Масарика і демократії повинніб відчути ту велику силу, яку виявили і далі виявляють українські міліонові народні маси в боротьбі за здійснення тих принципів, які проголосив американський президент Вилсон, а завдяки яким також і чехи стали державним і самостійним народом. Одначе празька влада не хотіла цього розуміти. І тому не розвязувала позитивно української справи. Саме цей брак політичного розуму, як і брак людського відчуття траґедії 45-міліонового українського народу, що бореться за свою свободу, не дали змоги Закарпаттю за чехословацької влади розвинутись у такому природньому укрїнському вигляді, якого вимагали справедливість і добре зрозумілі інтереси українців, чехів та словаків. Тепер те все мусить бути негайно направлене.

Повідомляю, що я одержав телеграфічні припоручення зо Злучених Держав Америки боронити в імені міліонової маси американських громадян українського роду право Закарпатської України рішати про свою долю. У звязку з тим подаю до загального відома наших братів і сестер на Закарпатті, як і ріжних офіційних чинників, таке:

Формально доводиться мені говорити в імені українсько-американської установи, що зветься „Український Народній Союз", який існує в Америці 44 роки і має десятки тисяч членів. А також від політично-гуманітарної української установи „Обєднання Українських Організацій в Америці", що то від 17 років допомагає українському народові в його змаганнях до визволення. Кажу „формально" бо фактично справа представляється так, що на цілій американській півкулі серед міліонів української іміграції нема такої української партії, установи, чи церкви, якаб фактично вже не заявилася за те, що ось тепер стверджую. А саме:

1) Закарпатська Україна є власністю того 45-міліонового українського народу, що від тисячеліть з нею сусідує. Тому ціла українська нація відчуває у теперішній хвилині право і обовязок допомогти словом і ділом цій країні добути такі права, щоб уже раз назавжди був там справжним господарем український нарід за своєю культурою, мовою і рідною назвою краю.

2) Американсько-українська іміграція, а то й увесь український нарід ніколи не відносилась ворожо до чехів і словаків. І також не думають шкодити їм у теперішній важкій хвилині. Вони тільки настоюють на те, щоб український нарід на Закарпатті став свобідним і державним і не був далі предметом національного і культурного гноблення та матеріяльного визиску. А також, щоб Закарпаття уже раз перестало бути „пляцдармом" для ударів у державницькі і національні ідеали української нації з боку не тільки Совєтів, але й інших ворогів української державности. А якщо чехи і словаки є дійсно за право українського народу на самостійне державне життя, то вони цілком певно знайдуть і тепер в українському народі щирих приятелів не тільки на Закарпатті, але всюди, де він не жив би. Тільки хай завжди памятають, що як для них їх рідна земля і її воля є на першому місці, так для чесних, свідомих і характерних українців є Україна понад усе!

Виконуючи отсю заяву дане мені уповаження, витаю щиро всіх наших сестер і братів у Закарпатській Україні з їх уже осягненими здобутками і кличу:

Держіться твердо далі на становищі господаря Закарпаття — нашої прадідної української землі. Ми всі, де ми не були, є з вами і для вашої допомоги. Памятайте, що ваш успіх є успіхом усього українського народу і перемогою правди.

НЕ СПІЗНЯТИСЯ З ОГОЛОШЕННЯМИ!

Останніми часами адміністрація „Свободи" почала діставати щораз більше спізнених оголошень. Деколи це неминуче, але в багатьох випадках не має ніякого виправдання. Відноситься це передовсім до тих осіб і організацій, що просто переходять на звичай присилати оголошення в останній хвилині перед часом їх появи в ґазеті.

Супроти цього звертаємо тим особам і організаціям увагу на отсі факти:

1) Оголошення, вислане в останній хвилині, може легко запізнитися на почті або затратитися, коли воно не буде доручене в правильнім часі.

2) Коли адміністрація його одержить, вона може одержати його так пізно, що помістити його в числі, показанім оголошувачем, буде при найкращій волі адміністрації неможливо.

3) Звичайно таке поміщення получене з надзвичайними коштами для видавництва „Свободи" і через те видавництво примушене за таке оголошення числити більше, ніж за оголошення, прислане на час.

4) Спізнене оголошення не може дістати відповідної уваги ні з боку адміністрації, ні з боку складачів. Через те в ньому можуть легко трапитися помилки, яких не булоб, якби воно було прислане на час. Воно не може бути відповідно вироблене складачами; і не може рефлектувати на краще місце на сторінці часопису; бо краще положення застерігається для того оголошення, що прийшло перше.

Щоб оголошення дістало всю потрібну увагу і його поміщення не потягало збільшених коштів, воно має бути в адміністрації найдалі 48 годин до появи числа, в котрім воно має бути поміщене. За оголошення, які прийшли пізніше, адміністрація примушена числити більше, як за оголошення, прислане на час, і за вірність такого оголошення з запізненням адміністрація не бере відповідальности.

Адміністрація просить усіх, що подають оголошення до ґазети, присилати їх на час.

Адміністрація „Свободи".

ЗАКАРПАТСЬКІ ЛЕМКИ

(2)

Мова закарпатських лемків відзначається тим, що наголос — за винятком небагатьох вислів — паде у двох і більше-складових словах усе на склад передостанній, подібно, як у польській мові, напр. язик, медвідь, чловек, вода, гора, жена, суха, земля, молоко кипит, поймал, пан ся радувал, дал два златівки хлопови, подякувал, за тобом і т. д. А всеж мова їх нагадує прикмету говірки наших галицьких лемків і взагалі це не дуже різка відміна галицької мови.

Мова галицьких лемків і мова закарпатських лемків підлягла сильно **словацькому впливові.** Відкіляж узявся цей вплив у лемків в Галичині, коли Галичина не була ніколи осідком словаків? Це треба так пояснити: Словаки в західній частині Закарпаття здавен давна жили з русинами всуміш. Словацька мова впливала сильно на лемківську говірку, хоч кінець-кінців словаки, які жили з лемками, таки зрущилися. До того причинився багато руський обряд або як нарід говорить „віра руська". Це мусіло статися давно-давно, коли то наш обряд і в сусідів був у поважанні. Та зчасом обставини змінилися. Вищі верстви наших закарпатських братів спроневірилися своїй національності та свому обрядові, якому осталися вірні лише бідніщі люди. Угорським руснакам ставало щораз важче і вони почасти переходили карпатський хребет до Галичини. Тут поселювалися на полонинних, погористих землях, які тоді, мабуть, дуже слабо були заселені — а саме на просторі, занятім нинішніми галицькими лемками.*) Отак тоді переселенці принесли до Галичини руську говірку із сильною домішкою словаччини. Не лише сама бесіда лемків піддержує той здогад, а говорить за те і вся вдача лемків, начеб галицьких словаків, більше метка, заподадлива та видержлива, яка різко відбиває від задумчивости, податливости та легкої уступчивости інших племен українського народу в Галичині. Галицькі лемки до недавних часів жили з угорськими лемками в якнайдружніших взаєминах: бо, поминувши те, що галицькі лемки ходили на заробітки в Угорщину — нераз також женились і віддавалися з галицької Лемківщини в угорську Лемаччину і навпаки.

У Венеції, дочернім селі, приналежнім до Лукова, донедавна була старовинна деревляна церква, якої дзвіниця давним звичаєм збудована разом одноцільно з храмом Божим. Церкву ту збудували 1654 року в Новій Весі на галицькій Лемківщині, а перевезли з Нової Веси в 1774 році до Венеції на Закарпатті (тодішній Угорській Русі). Про це є старовинний напис на церкві. Про саме перенесення церкви згадано в тім написі так: „Создася сей храм року 1654 за тщанием превелебного отца Константина Тарасовича презбітер лукавского". Видно, що і в річах хвали Божої між лемаками та лемками були тісніші звязки — хоч закуплення лемаками старої деревляної церкви в Галичині будьщобудь свідчить про „гаразд", що його переживали наші брати під владою Угорщини.

Щодо самої мови західньо-закарпатських лемаків, то в них, подібно як у галицьких лемків, проявляється велика ріжноманітність у виговорі, а почасті і в формах, і то нераз у місцевостях, що лежать близько себе, сусідують із собою. І так напр. у Бодружальі говорять: с'а, с'іно; у Гупаківцях: сья, сьино; в Пітрові, Курові, Орлові: „ша" замісць „ся"; у Збійнім „са"; у Збійнім: „шьорний", „шьервений" (майже „сьервений"), „шьиловік" замісць „чорний", „червений", „человік"; у Ястребі, в Старині: „гоуова", „ходіуа єм", „уавка" замісць: „голова", „ходіла єм", „лавка"; у Боровому говорять: „опалка", а в Калинові (дочерній Борового) „опаувка". Декуди, як у Габурі, мішаються форми „бити" і „бути", „позабивати" і „позабувати". **Навіть у ріжних частинах того самого села іноді бувають ріжниці в бесіді.** І так, у Габурі діляться мешканці на вижнян, середнян і нижнян. Вижняни (і в більшості середняни) говорять: „Дитина спит", а нижняни: „Дитина спе". Те ще в більший мірі можна сказати про поодинокі вислови на означення деяких предметів. І так напр. у Збійнім кажуть: **„задушник"**, у Борові: **„кожушанка"**, на Спішу і в Шариші: **сердак**; у Калинові називають великий ніж до різання худоби: „дубас", у Збійнім: „костура". На Спішу говорять: „дедіна" (чеське „дедіна"), в інших околицях звичайно „валал", замісць „село", слова тут рідко вживаються.

(Дальше буде).

*) Цісар Жигмонт III. в 1412 році заставив у Польщі Спішчину за 37,000 кіп празьких грошів. Після першого поділу Польщі Спіш віддали Угорщині в 1773 році. Так то Спіська країна була в заставі у Польщі більше ніж півчверта століття. За той час мабуть і найбільше угорських лемків перейшло в Галичину.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. С., Ню Йорк, Н. И. — Редакція завалена дописами на два тижні наперед. Ваш допис буде надрукований, як прийде на нього черга.

Забагато чемности.

Мойше Городенкер пішов на летунський майдан. Нагло вітер зриває йому капелюх і несе вгору.

В тій самій хвилині відлітає якийсь літак.

— Ах, направду! — кричить Мойше — не трудіться, пане летуне, то й так був старий капелюх.

Гонорій Бальзак.

ЗОЛОТО

(1)

Моя послугачка запросила мене одного дня на весілля своєї сестри. Щоби знати, яке то було весілля, згадаю, що ця бідна жінка діставала від мене місячно сорок су. За це що ранку застелювала мені ліжко, чистила одежу, замітала кімнату та варила мені сніданння. Як усе це поробила, йшла до фабрики та працювала там решту дня, за що діставала що дня десять су. Її чоловік, столяр, заробляв чотири франки, а що вони мали троє дітей, то не що дня був у них хліб. Ніколи опісля не стрічав я таких чесних людей, як ті люди.

Весілля відбувалося в гостинниці при Рі де Шаретон. В обширній кімнаті танцювало вісімнацять осіб. Всі були зодягнені по святочному, прикрашені стяжками та китичками, а всіх одушевляло лише одно бажання: мати приємність, хочби від того світ мав і завалитися.

Музик було три із заведення сліпих. Один грав на скрипці, другий на кларнеті, а третій на флеті. За цілу ніч усі разом дістали сім франків. Самособою, за це не грали вони ні Росінія ні Бетовена; грали, що знали й що хотіли й ніхто не дорікав їм. Ті музики сиділи в віконній ниші, а щоби розріжнити їх лиця, треба було підійти близько до них. Я не зараз підійшов до них, та як воно сталося, не знаю, що я підступив до них. Весілля та музика не істнували для мене, бо мою душу полонив клярнетист. Скрипак і флетист мали звичайні лиця, типічні лиця сліпців. Зате лице клярнетиста було таке, що полонить мистця та фільософа. Уявіть собі в червоному світлі лямпи Дантову маску, отінену розбурханим сивим волоссям. Біль лиця збільшували ще сліпі очі, бо ці мертві очі оживляли думки.

Після кожного танцю скрипак і флетист завішували свій інструмент на ґудзику від блюзи, а пили вони здорово, простягали руку до столика, де стояло їх вино, й подавали товаришеві повну склянку. Він сам не міг узяти склянки, бо стіл стояв поза його крíслом, тому клярнетист дякував за кожним разом, киваючи прихильно головою. Я підійшов ближче до сліпих, щоб чути їх розмову. Та як я лише прийшов, вони наче звітрили, що я не був звичайний робітник, і затихли.

— Відкіля ви, музико?

— З Венеції, — відповів сліпий з легким італійським наголосом.

— Чи ви з роду сліпий, чи ви зір...

— Наслідком нещастя, — відповів він скоро—через проклятую полуду.

— Венеція гарне місто, вже здавна хотів я туди поїхати.

Лице старого оживилося. Схвилювався дуже.

— Якби я пішов із вами, ви не змарнували би часу.

— Не говоріть йому про Венецію, — вмішався скрипак — а то наш дожа стане розповідати й не скінчить так скоро, тимбільше, що він має вже в собі дві літри.

— Далі, старий, граємо, — сказав флетист.

Вони знову стали грати, та венеціянець увесь час вітрив мене; видно, зацікавився мною. Лице його не було вже таке сумне-непотішне; якась надія просвічувала його. Він усміхався та втирав собі хусточкою чоло. Словом, він був радий, що хтось говорив про те, що його серцю найближче.

— Скільки літ маєте? — спитав я.

— Вісімдесять два роки. Відколи ви втратили зір?

— Тому яких пятьдесять літ, — відповів він.

— Чому вам інші кажуть: дожа?

— Дурниця, я венецький патрицій, та міг би бути дожею, як кожний інший!

— Як називаєтеся?

— Тут звуть мене Пер Кане; ніколи не можна було інакше записати до спису моєго назвища. Та по італійськи називаюся я Марко Фачін Кане, князь Варезе.

— Що, ви потомок великого завойовника Фачіно Кане, якого здобутки перейшли на мілянського князя?

— Е веро, тоді син Кане втік перед віконтом до Венеції та казав записати себе у золоту книгу. Та тепер уже нема ні Кане ні золотої книги. — Прицьому він зробив рух, що мав бути висловом його погаслого патріотизму та погорди для людських річей.

— Та коли ви були сенатором Венеції, то мусіли бути багаті. Як ви втратили ваше майно?

При цьому питанні сліпий звернув голову до мене, наче хотів приглянутися до мене. Цей рух був дійсно траґічний. Потім сказав:

— Через нещастя.

Підчас танцю, який грали опісля, приглядався я до старого венецького ґранда. Я бачив Венецію над соняшним Адрійським морем. Бачив її упадок на цьому знищеному лиці. Я ходив усюди цим містом, від Ріяльта до Канале Ґранде й вернувся до церкви св. Марка. Оглядав вікна Ка д'Оро, з яких кожне має іншу прикрасу. Наші думки були видно однакові, а я гадаю, що їм лекше обминюватися думками, тому, що вони сліпі і їх увага не звертається на зовнішні речі. Не треба було довго ждати на доказ того. Фачіно Кане перестав грати, підвівся та підійшов до мене. Він сказав лише:

— Вийдемо надвір.

Я взяв його за руку й ми пішли. Як ми були надворі, сказав він:

— Чи хочете довіряти мені та повести мене до Венеції? Я вчинив би вас багатшим, ніж десять найбагатших домів в Амстердамі й Лондоні, багатшим, ніж Ротшільд, багатим, як султан із Тисячі й одної ночі!

(Дальше буде).

РАДА „НАРОДНЬОЇ ЛІЧНИЦІ" У ЛЬВОВІ

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

(Звіт з концертової поїздки Марії Сокіл і Антона Рудницького).

Рада „Народньої Лічниці" й управа шпиталю „Народньої Лічниці" у Львові звернулася минулого року до наших відомих артистів Марії Сокіл і проф. Антона Рудницького з проханням поїхати до Злучених Держав Америки з концертами, що малиб на меті популяризувати серед наших американських земляків справу допомоги для „Народньої Лічниці" та її нововідкритого шпиталю, який завдячує своє повстання благородній ініціятиві і матеріяльній допомозі Високопреосвященнішого Митрополита Кир Андрея. Обоє артисти радо піднялися цього завдання і впродовж своєї сімісячної поїздки по північно-американських містах виступили з 23 концертами, які, як відомо з голосів української американської преси, стояли на небуденному мистецькому рівні і принесли нашим артистам заслужені великі мистецькі успіхи. Тим успіхам відповідає теж матеріяльний вислід концертів. У звязку з тими концертами зложила наша еміграція в Злучених Державах на „Народню Лічницю" і на „Український Шпиталь" у Львові жертви в сумі $5,463.05, а загальний білянс представляється ось-так:

Вислано до „Народньої Лічниці" у Львові:

Дітройт (1-ший концерт)	$647.00
Філядельфія	511.42
Шікаго	557.21
Олифант	178.21
Разом	**$1,893.84**

Зложено до рук п. проф. Рудницького для передачі „Народній Лічниці":

Нюарк (1-ший концерт)	$358.48
Болтимор	226.35
Клівленд	238.36
Нюарк (2-гий концерт)	758.35
Джерзі Сіті	473.45
Дітройт (2-гий концерт)	372.35
Сиракюз	460.34
Трентон	122.55
Вотервлит	262.30
Йонгставн	190.94
Питсбурґ	350.00
Обурн	180.00
Разом	**$3,933.47**

Вислано до „Обеднання" для „Ннар. Лічниці":

Ню Йорк	$450.00
Елізабет	450.00
Рочестер	275.75
Йонкерс	107.89
Пасейк	226.23
Разом	**$1,409.87**
Загалом	**$7,237.18**

З цього, як згадано вище, самими жертвами зложено на концертах $5,463.05.

У звіт з міст, у яких відбулися концерти, не включено міста Честер і Скрентон, які зложили до рук п. проф. Рудницького тільки частину прибутків (Честер $150, Скрентон $45), а зібраних на концерті жертв (Честер $164.46, Скрентон $95), які згідно зо звітами, поданими в українській американській пресі, мали були бути вислані впрост до „Нар. Лічн." до Львова, „Народня Лічниця" досі не одержала.

До звіту додають жертва т-ва „Дністер" у Ню Йорку в формі уділів „Земельного Гіпотечного Банку" у Львові на суму 1,800 злотих і дар анонімного жертводавця в формі дорогих лікарських інструментів, переданих для шпиталю через пп. Рудницьких, вартости коло 3,000 зл.

Рада „Народньої Лічниці" й управа шпиталю „Нар. Лічниці" стверджують, що всі рахунки, передані п. Марією Сокіл і п. проф. А. Рудницьким, згоджуються якнайточніше з усіми квітами, посвідками Комітетів, звітами, друкованими в українських американських часописах, тощо. Всі гроші, зложені до їх рук, обоє артисти передали в найбільшому порядку Раді „Народньої Лічниці" й управі шпиталю „Народньої Лічниці" у Львові.

Рада „Народньої Лічниці" й управа шпиталю висловлюють ВПані Марії Сокіл і ВПанові Проф. Антонові Рудницькому сердечну подяку, що Вони віддали свої імена, свій талант і свою працю на службу благородній справі і не щадили трудів, щоби при помочі своїх концертів зацікавити наших земляків за океаном „Народньою Лічницею" і шпиталем „Нар. Лічниці" та придбати для них матеріяльну поміч.

Одночасно Рада „Народньої Лічниці" й управа шпиталю висловлюють свою глибоку вдячність для наших американських Земляків, що своєю прихильністю на концертах Марії Сокіл і Антона Рудницького та своїми жертвами виявили свою ввічливість для нашої установи. „Народня Лічниця" сердечно дякує всім, що причинилися до успіху концертової поїздки наших артистів, у першу чергу Високопреподобному Духовенству обох наших віроісповідань з Преосвященними Владиками на чолі, Хвальним Редакціям наших часописів у Злучених Державах, „Союзові Українок Америки" й усім Установам, Товариствам та Організаціям, що своїм трудом чимнебудь причинилися до успіху концертів наших артистів, а тимсамим і для справи „Народньої Лічниці".

Рада „Нар. Лічниці" подає до відома, що на своєму засіданні 26-го вересня ц. р. Рада рішила назвати окремі ліжка в шпиталі „Нар. Лічниці" йменами української еміграції тих міст, у яких підчас концертів зложено жертви на „Нар. Лічницю" у висоті щонайменше $400, себто рівновартості коштів уфундування одного ліжка в шпиталі, які виносять 2,000 злотих. Тими містами є: Дітройт, Філядельфія, Нюарк, Ню Йорк, Джерзі Сіті, Елізабет і Шікаго. Окремі ліжка в шпиталі „Нар. Лічниці" називатимуться: „Іменем українців міста Дітройт", „Іменем Українців міста Джерзі Сіті" і т. д. У тій самій формі приміщені будуть назви цих Громад („Українці міста Ню Йорк" і т. д.) у вестибулю шпиталю на вмурованій там таблиці з іменами фундаторів памяткових ліжок.

„Народня Лічниця" у Львові має перед собою нові, дальші завдання: розвинути Український Шпиталь ім. Митрополита Кир Андрея у більшій мірі, як це досі було можливе, розширити його відділи, збільшити скількість шпитальних саль і приступити до будови дальших частин шпитального будинку, тому, що нинішній ледви вже вистарчає для потреб українського населення Львова й Старого Краю. Тому потрібні будуть нові кошти, нові жертви всього українського Громадянства.

На прохання „Нар. Лічниці" п. Марія Сокіл і п. проф. Рудницький погодилися продовжувати ще й у цьому році благородне діло допомоги для „Нар. Лічниці" і шпиталю „Нар. Лічниці" при помочі своїх концертів у Злучених Державах і Канаді. Тому Рада „Нар. Лічниці" й управа шпиталю просять усю нашу заокеанську еміграцію і надалі в якнайширший спосіб піти назустріч концертам Марії Сокіл і Антона Рудницького, а тимсамим і допомоговій акції в користь „Народньої Лічниці" і Першого Українського Шпиталю ім. Митрополита Кир Андрея.

Львів, 7. жовтня 1938.

ЗА РАДУ „НАРОДНЬОЇ ЛІЧНИЦІ":

Володимир Децикевич,
Голова Ради „Нар. Лічниці".

Д-р Тит Бурачинський,
Директор Шпиталю „Нар. Лічниці".

Заввага від Обеднання:

Цифри, подані в повищому звіті під рубрикою „Вислано до Обеднання" для „Нар. Лічниці", не відповідають дійсному станові. До Обеднання прислано такі суми: Д. Гросуляк (Спрінг Велей, Н. Й.), $2; Ф. Цюх (Фініксвіл), $5; Ню Йорк, Н. Й., $450; Елізабет, Н. Дж. (три посилки), $491.50; С. Гладкий (Джерзі Сіті), $5; Нюарк $10; Йонгставн $10; Рочестер, Н. Й., $275.75; Пасейк, Н. Дж., $226.23; Мінеаполіс, Мінн., $36.30; Йонкерс, Н. Й., $93; Марія Мазур (Амитівил, Н. Й., $10; С. Телевяк (Готорн, Н. Дж., $1. Разом $1,619.78. Ту суму передано п. Антонові Рудницькому, представникові Української Народньої Лічниці, 17. червня 1938, на що одержано посвідку. Крім того вислано впрост до „Нар. Лічниці" посилку $50, що надійшла пізніше від громади в Йонкерсі. Також пізніше вислано кілька уділів Земельного Банку від жертводавців з Вілкс Бери, Па.

Нижче подаємо лист Народньої Лічниці", з якого виходить, що Лічниця одержала від п. Антона Рудницького цілу ту суму, яку він одержав від Обеднання. Чому в звіті „Нар. Лічниці" зайшла помилка на суму понад $200, не відомо. Обеднання в тій справі звернулося до управи Лічниці.

Лист до „Обеднання" звучить:

До Хв. Тов-а „Обеднання", до рук Вп. Дмитра Галичина, рек. секр., в Джерзі Сіті, Н. Дж.

Президія і Рада Народньої Лічниці у Львові стверджує оцим відбір 1,619 (одна тисяча шістсот девятнацять) долярів 48 центів, переданих „Обеднанням" п. проф. А. Рудницьким для „Нар. Лічниці" у Львові титулом прибутків і жертв з концертів Марії Сокіл і Антона Рудницького в Злучених Державах.

При цій нагоді дозволяємо собі скласти „Обеднанню" щиру подяку за все, що Воно зробило для справи успішного переведення концертів згаданих артистів, а цимсамим і для „Нар. Лічниці".

Львів, 25. вересня 1938.

За президію і Раду „Народньої Лічниці": Володимир Децикевич, Голова „Нар. Лічниці"; Д-р Тит Бурачинський, Директор Шпиталю „Нар. Лічниці".

МОЛЕБНІ НА ІНТЕНЦІЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Українська Стрілецька Громада в Злучених Державах віднеслася 26-го серпня 1938 р. до українських єпископів в Америці з проханням видати зарядження своїм дієцезіям щодо відправи молебнів у день першого листопаду на інтенцію українського народу зприводу 20-ліття української державности на Західніх Землях України. Стрілецька Громада одержала досі повідомлення від обох православних дієцезій, що такі молебні будуть відправлені в усіх церквах згаданих дієцезій 1-го листопаду, ввечір. А українська католицька дієцезія подала в часописі „Америка" згадку, що панахиди й молебні будуть відправлені 27-го листопаду. Тому прохаємо громадянство взяти численну участь у молебнях у день 1-го листопаду, а опісля в день 27-го листопаду.

Управа Стрілецької Громади.

ВСЕНАРОДНЄ ВІЧЕ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА БУДУЧНІСТЬ (4-тий ВІДД. ОБОР. УКРАЇНИ)
В НЕДІЛЮ, 30. ЖОВТНЯ (OCTOBER 30, 1938)
в год. 2-гій по обіді
В УКРАЇНСЬКІМ РОБ. ДОМІ, 59 БІКОН УЛ., НЮАРК, Н. ДЖ.

:——::——: відбудеться :——::——:

ВСЕНАРОДНЄ ВІЧЕ

на котрім говорити буде професор НИКИФОР ГРИГОРИЇВ, котрий щойно приїхав з Чехословаччини та розкаже про нову загрозу українського Закарпаття зі сторони Мадярщини та Польщі.

Тому всі на віче, щоб могучим голосом запротестувати. Геть з польським та мадярським зазіханням по українське Закарпаття. 252

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

Зприводу 125-ліття уродин найбільшого ґенія України
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

:——::——: відбудеться :——::——:

8. СІЧНЯ (JANUARY 8) 1939. РОКУ
У ВЕЛИКІЙ САЛІ КАРНЕҐІ ГОЛ У НЮ ЙОРКУ
ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

увесь опертий на творчості Тараса Шевченка, під начальною орудою Павла Печеніґи-Углицького. — Просимо всі орґанізації брати під увагу цей концерт при укладанні своїх імпрез у тому часі. 252

„ГАЛОВІН" У МОДІ.

Івелин Неп, відома фільмова акторка, зробила собі з нагоди народнього американського свята „галовін" зарукавок і капелюх з гарбуза.

Непорозуміння.

— Мою жінку пізнав я через фахову свашку. Можу її вам поручити.

— А чому ви розводитеся?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Всенародне віче в обороні Закарпаття.

Крик життя українського народу до його самоозначення відбився сильним відгомоном по всіх осередках українського життя на еміґрації.

За старанням 12-го відділу ОДВУ дня 9-го жовтня відбулося в українській салі при вул. Френклин всенародне віче, на якому зібралися всі орґанізовані сили українського громадянства, включно з представниками братів із Закарпаття.

Віче відкрив голова ОДВУ, М. Ворончак, покликуючи на голову віча Т. Свистуна та секретарів Степана Міляна і Митра Пасічника — українською мовою, а панну Марію Генрі і Давида Хмелика — анґлійською мовою.

Віче почалось відспіванням „Не пора".

Т. Свистун у вступному слові передав ширший начерк тяжкого положення наших братів у неволі, згадуючи, що Орґанізація Українських Націоналістів витворила нового типу українця, який веде безпощадну боротьбу з наїзниками українських земель.

Наступний бесідник, проф. М. Герман, говорив, що „самовизначення народів" принесло українцям гіршу неволю, ніж ту, яку ми терпіли за царів. Минає двацять літ після війни, а справа поневолених націй є одною з перших, щоб наш нарід був вільний. Аж тепер показується, що український уряд під червоним сатрапом не є вільним стати в обороні найменшого брата на Закарпатті і тому ми, живучі в Америці, є одинокі і найбільш управнені постояти за поневолених братів.

Від проводу О. У. Н. з Европи виголосив широкий реферат полк. Р. Сушко і передав привіт від Проводу Українських Націоналістів. Визволення України не роками, а місяцями віддалене від нас — воно прийде тому, що ми його хочемо. Є певним, що Совєти не помогли Чехії, тому, що підготова українців у червоній армії є така, що вразі війни вони певно малиб стратити Україну. Щоб це відложити, вони не рішились постояти за Чехію. Неволя українців гартує нас тому, що визвольна ідея є глибоко вкорінена між нашим селянством, що є найбільшим запевненням в будучності. Є певні можливості, що з Закарпаття почнеться відродження нашої держави. Великим гріхом неорганізованих українців є звязувати його з рухом фашистів. коли український націоналізм є далеко старший ніж фашизм. За Україну, з Богом, і в ширшій ідейній праці її орґанізованих синів — полк. Р. Сушко при заглушуючих оплесках тисячної публики закінчив свою глибоко продуману промову.

Голова віча Т. Свистун прочитав резолюції українською мовою з додатком конечної і негайної військової помочи Закарпатській Україні; поручник ам. армії Д. Хмелик відчитав резолюції анґлійською мовою. Резолюції були приняті публикою загальним повстанням з місць.

Один із багатьох представників Закарпаття, п. Шелельо, підчеркнув, що єднаючий український нарід ніхто не зможе поконати.

Після того говорив д-р В. Ґалан, що відтепер ми мусимо не тільки нотами жадати рівности, але й вислати в Україну корпус українських техніків. А між собою мусимо очистити ряди від комуністів і інших яничарів.

При закінченні віча Т. Свистун заохочував громадян до підтримки праці українських націоналістів та візвав присутніх зложити жертви на визвольний рух Закарпатській Україні.

Гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено віче. Резолюційні протести і телеґрами вислано до великодержав світу. Переведена збірка на оборону Закарпаття принесла $152.50.

Жертвували по $5: О. Просіцький, Пентраш; Поперечний $3; по $2: Т. Свистун, Хадай, о. Савчук, О. Мицик, о. І. Врублевський, о. І. Палій, Гула, Рубаш, Єдинак, Урбан, Рутецький, П. Михалюк, І. Яворський, Грицький, Шпікула, Т. Сорока; по $1: полк. Р. Сушко, М. Пасічник, С. Мілян, Наконечний, С. Станчак, Ялечко, Зазуляк, Д. Коник, В. Вітошинський, Куленик, С. Штогрин, Федина, М. Ворончак, С. Сеньків, А. Колодій, Сапелюк, Т. Хемій, Поранич, Яцик, Грицик, Волошанський, Е. Сіткевич, Сивуляк, Буґера, Г. Штогрин, Василюк, Мартель, Гурій, Крайник, Огар, І. Ґула, Ільвицький, Білокур, Яворський, Г. Бурій, Г. Рибачок, М. Шеґда, Карбівник, Пищавник, Ганас, М. Дубас, Дулин, Романюк, Мочернюк, Козак, Потучко, Стеців, п. Анна Кість, Кобилянський, п. Богата, Бринґалевич, Лещишин, Ковтанюк, Качмарський, Завада, Кулька, Феснак, Тоганчин, Мосинько, Лончак, Пеленський, Мельник, Коваль, Війтів, Мусій, Кушина, Довганчук, Комар, Кознарський, Білюх, Корука, І. Затонський, С. Слободян, Сампара, Мах, Козачишин, Шеремета, Яцишин, Жураковський, Верещак, П. Головата, П. Насевич, д-р В. Ґалан, д-р Герасим, М. Насевич, Н. Н., Рибак, Самбір, Бліщ, Бережницький, п. О. Кобилянська; по 50 ц.: Дидюк, Головач. Разом $137. Дрібними $15.50. Загальна збірка $152.50.

Секретарі віча: **Митро Пасічник, Степан Мілян, Марія Генрі, Давид Хмелик.**

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКУ УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

Дальші жертви на участь української іміґрації у Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 роції зложили:

Бр. св. Николая, від. 5 У. Н. С., Асторія, Л. Ай., Н. Й.	$25.00
Члени Бр. св. Николая, від 5 У. Н. С., зложили	11.50
Зо спільного балю Бр. св. Николая, від. 6 У. Н. С., і Жіночої Громади в Асторії	13.50
Марія Іванушко, Ню Йорк	5.00
Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349 У.Н.С., Менвил, Н. Дж.	10.00
Члениці Сестрицтва Благовіщення, від. 125 У.Н.С., Шікаґо	6.75
Петро Задорецький, Ню Йорк	5.00
Союз Українок, від. 27, Питсбурґ, Па.	10.00
Члени Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11 У.Н.С., Джанстави, Па.	6.00
Українська Запорозька Січ, від. 234 У.Н.С., Елізабет, Н. Дж.	15.00
Павло Михалюк, Гобокен, Н. Дж.	3.00
П. Савчук, Ню Йорк	1.00
Василь Курляк	2.00
Жертви, зібрані панею Ольгою Ключанович від чужих і своїх громадян з Пенсилвенії. По $5 зложили: В. С. Бурчінал, канд. до конґресу у Вашинґтоні, Па., Джан Блюм, канд. на сенатора в Вашинґтон, Па.; по $2: Говард Гюз, суддя в Вашингтон, Па.; Джеймс Бейн, дістрикт аторні в Вашинґтон, Па.; М. Амстронг, кавиті шериф у Вашингтон, Па.; Джан Модрак, асист. дістрикт аторні, Вашинґтон, Па.; Михайло Марків; по $1: Бойд Крумрис, суддя в Вашингтон, Па.; Клайд Пайпс, адвокат у Вашинґтон, Па.; Адолф Зіман, адвокат; Дейвид Вайнер, адвокат; Сейлим Флееґ, адвокат; всі з Вашинґтон, Па.; Релф Белл, постместер з Бурґестави, Па.; Джеймс Перкінс, лікар, Вашингтон, Па.; М. Г. Боверс, лікар, Ленгилат, Па.; Долист Фуллер Голанд Ко., Вашингтон Па.; Геррі Піперман, окуліст, Вашингтон, Па.; Василь Шабатура; Іван Сорока; Василь Огринчук, А. О. Гайман, лікар, Бурґестави, Па.; Йосиф Скат, банкир з Бурґестави, Па.; П. Б. Фіґлий, шторник, Бурґестави, Па.; Джім МкНері, банкир, Кенонсбурґ, Па.; Редакція Вашингтон Обзервер, Вашинґтон Па.; А. Бийндий, похоронник, Вашингтон, Па.; Вінсент Маріно, адвокат, Вашиґтон, Па.; Луіс Кавфман, адвокат, Питсбурґ, Па.; Григорій Шабатура; Е. Животко; Евген Тушші, Ілля Слободян; Онуфрій Гупан. Разом	46.00
Бр. св. Володимира, від. 173 У. Н.С., Вилмінґтон, Дел.	10.00
Українська Жіноча Громада, Асторія, Л. Ай.	10.00
Тов. Вільна Україна, від. 200 У. Н.С., Озон Парк, Н. Й.	25.00
Всіх жертв досі зібрано	$2,497.32

Жертви треба слати до:

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASS'N,

P.O. Box 1014, Church St. Annex,

NEW YORK, N. Y.

Чеки і поштові перекази виписувати на імя:

NICHOLAS MURASZKO, Treas.,

Рекорд.

Жінка: — Я читаю кожного дня про рекорди чоловіків, а ти не маєш ніякого рекорду.

Муж: Нехай котрий спробує так довго видержати з тобою, як я. То був би рекорд над рекордами.

ЧИ ТАК, ЧИ ТАК...

Померанц і Ґольдштайн посварились. Американський поєдинок. Тягнуть жереби. Померанц усе мав пеха і тепер витягнув собі смерть.

Дріжить, але підносить гордо голову догори і виходить з револьвером до сусіднього покою. За хвилину стріл... Тиша... Нарешті рипнули двері і в дверях показався... Померанц.

— Можете мені поґратулювати, бо я не поцілив себе...

Померанц, — кажуть секунданти — що ти наробив, то ти показав себе негоноровий, тепер ніхто не подасть тобі руки...

— А якби я не жив, то подалиб мені руку?...

В чудотворця.

Мойше Городенкер посварився з Лейбою і поїхав до славного рабіна в Белзі.

— Ребі, — каже — я є Лейба Куликовер, скажи мені мою будучність.

— Ой, зле з тобою; жінка вродить тобі близнята, а з них лиш одно буде твоє; ґешефти тобі не поведуться, а накінець умреш нагло...

— Ну, ребі, Богу дякувати, що я не є Лейба Куликовер, але Мойше Городенкер...

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ. (44)

Стукнувши кілька разів до черева ідола, тіло Бальза ґепнуло глухо на землю. Звідтам почали роздаватися звуки конаючої людини. Страшний стогін виповнював черево ідола і надавав йому якогось несамовитого звуку. Здавалося, що це стогне величезний ідол. А дикуни стояли надворі і в німім захопленні слухали того стогону.

Стогін ставав усе слабшим і слабшим. Коли він цілком стих, заніміли на хвилю дикуни вибухли скаженою радістю. Вони танцювали, підносили свої списи та викликували похвали на адресу свого божка. „Тепер ти, божку, наситився, але це ще не все!" — кричали вони. „Давай сюди білих вязнів, насити божка кормом до схочу", почали вони домагатись.

Каґундо був дуже задоволений. Бо як довго стогін конаючих людей у череві ідола так маґічно ділав на його племінників, так довго його панування над ними було запевнене. Побачивши, що дикуни направду хочуть дальшого видовища, він виступив наперед і проговорив: „Так і буде, як ви хочете. Біла жінка піде як чергова жертва нашому божкові".

Дикуни з радости верещали, а Боб Мейсон з цілої сили рванувся вперед, щоб захистити Марію. Та кілька дикунів стримали його з усіх сил. Вони зачали реготатись, бо зрозуміли, що Бобові буде дуже тяжко дивитись на цю церемонію. А це додавало видовищу більшого зацікавлення. „То шкода, Боб", заговорила Марія. „Прощайте всі".